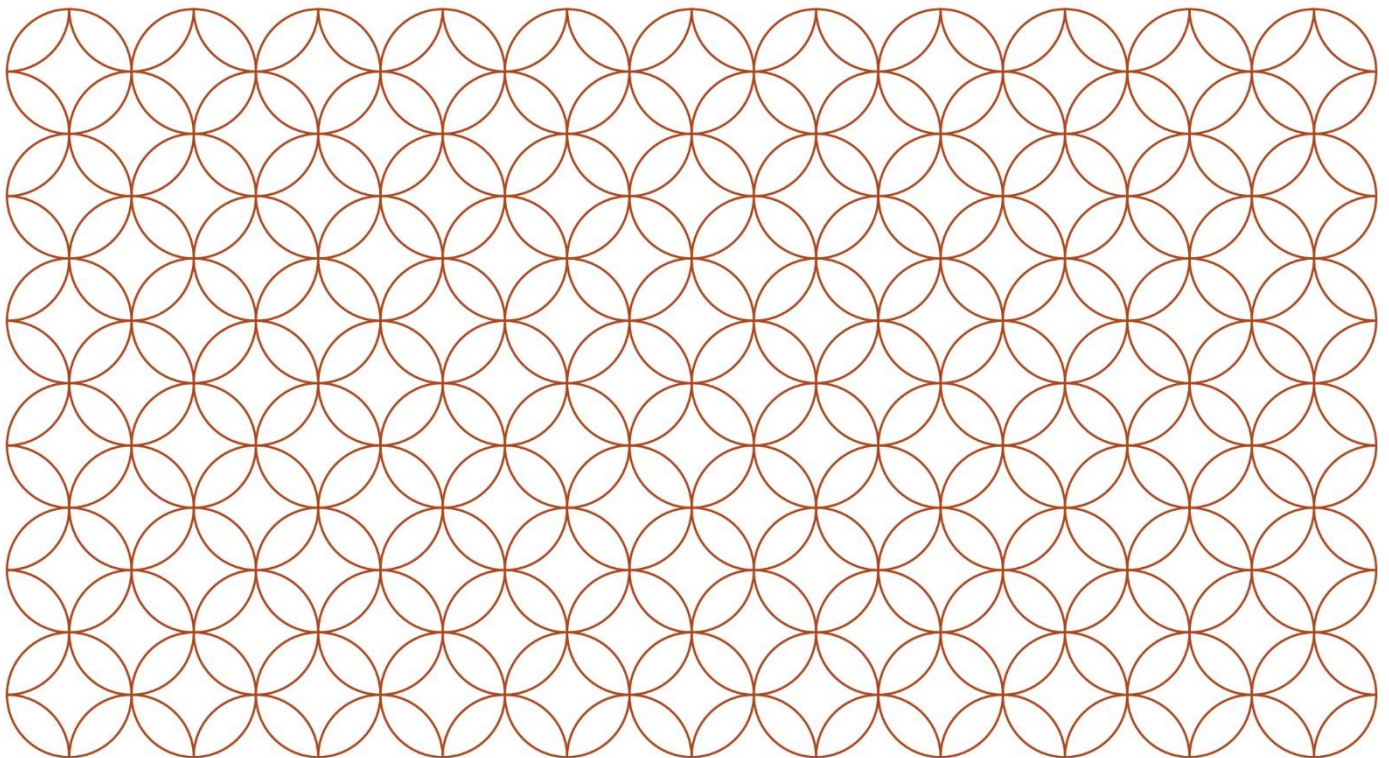

REDOVISNING AV
REGERINGSUPPDRAG

Uppdrag om framtagning av läslistor

Delrapport

KULTURRÅDET

Skolverket

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets och Kulturrådets
webbplatser:

www.skolverket.se/publikationer

<https://www.kulturradet.se/i-fokus/>

Dokumentdatum: 2024-05-29

Diarienummer: 2024:1458

Skolverket, Stockholm 2024

Innehåll

1. Sammanfattning.....	4
2. Inledning.....	5
2.1 Syfte.....	5
2.2 Bakgrund.....	6
3. Genomförande	7
3.1 Samverkan och informationsinhämtning.....	7
3.2 Vägval gällande avgränsningar, urval och innehåll.....	8
3.3 Kommunikation	10
4. Konsekvenser av uppdraget	10
4.1 Konsekvenser för forskollärare och lärare	11
4.2 Konsekvenser för elever.....	13
4.3 Konsekvenser för skolbibliotekarier	14
4.4 Konsekvenser för förlag.....	15
5. Kopplingar till andra uppdrag och aktiviteter	16
6. Preliminära resultat	17
6.1 Urvalskriterier	18
6.2 Läslistor	18
7. Slutsatser och kommentarer.....	19
Referenser	20
Bilagor.....	22

1. Sammanfattning

Här delredovisas Skolverkets och Kulturrådets gemensamma uppdrag om framtagning av läslistor, enligt myndigheternas regleringsbrev för 2024. Syftet med delredovisningen är att informera om hur regeringsuppdraget hittills genomförts och redogöra för några slutsatser och vägval i det pågående arbetet. Delrapporten redogör även för några av de risker och eventuella konsekvenser av uppdraget som hittills har identifierats.

Läslistorna ska omfatta hela skolväsendet och vara ett stöd för förskollärare och lärare när de väljer litteratur för sin undervisning. Listorna ska inkludera olika typer av litteratur, bland annat svenska och internationella klassiker. För att avgränsa uppdraget kommer listorna att innefatta enbart skönlitteratur och inte faktaböcker och enbart litteratur som är skriven på svenska eller som finns i svensk översättning. I arbetet med framtagning av läslistor har Skolverket och Kulturrådet enligt direktiven tillsatt en fristående referensgrupp bestående av experter med litterär och pedagogisk sakkunskap. Kunskap hämtas även in från Läsrådet samt berörda myndigheter och andra relevanta aktörer.

Uppdraget behöver också ta hänsyn till professionens erfarenheter av barns och elevers läsning. Enkäter kommer därför att användas för att legitimerade förskollärare och svensklärare ska kunna ge förslag på litteratur som kan ingå i listorna. I det kommande arbetet kommer även förslag att samlas in från skolbibliotekarier.

I den konsekvensanalys som har genomförts framkom tillgänglighetsfrågan som en potentiell riskfaktor. Om böckerna på listan finns tillgängliga för inköp eller ej kan vara avgörande för hur listorna tas emot och används av förskollärare och lärare. Samtidigt är denna en mycket sammansatt fråga som ligger utanför detta uppdrag men som behöver lösas för att läslistorna ska kunna fylla sin funktion.

En ytterligare konsekvens är risken för att klassiker med föråldrade översättningar trycks upp när listorna publiceras. Utifrån ett undervisningsperspektiv innebär detta en risk för lägre kvalitet på litteraturen. Det finns också en risk att lärarhandledningar till de verk som finns på listorna produceras skyndsamt, även det med risk för lägre kvalitet.

Det finns en konstaterad efterfrågan och ett behov bland en del förskollärare, lärare och skolbibliotekarier vad gäller mer kunskap om val av litteratur och hur litteraturundervisning kan utformas för att utveckla läsintresset hos alla barn och unga. Här kan läslistor utgöra ett stöd, i synnerhet om dessa kombineras med didaktiskt inriktad kompetensutveckling samt medel för inköp av litteratur.

Till rapporten bifogas ett exempel på hur läslistorna kan komma att se ut. Dessa är ett utdrag och sammanställning av de förslag som hittills har samlats in från förskollärare och lärare i svenskämnen vid tidpunkten för rapportens sammanställande. De verk som ingår i exemplet på läslistor är därför preliminära.

De slutgiltiga läslistorna kommer att se annorlunda ut och innehålla fler verk. De slutgiltiga läslistorna kommer att stämmas av mot de urvalskriterier som Skolverket och Kulturrådet har fastställt. I urvalsarbetet kommer myndigheterna att samverka med den fristående referensgruppen. Enligt uppdragets direktiv kan läslistorna revideras årligen. Det finns därför ett behov av att följa upp hur listorna tas emot och används av målgrupperna.

Arbetet pågår fortlöpande under 2024 och slutredovisas för regeringen 4 december 2024.

2. Inledning

I regleringsbrevet för budgetåret 2024 avseende Statens skolverk och Statens kulturråd fick myndigheterna i uppdrag att tillsammans ta fram läslistor med olika typer av litteratur, bland annat svenska och internationella skönlitterära klassiker.¹ Enligt uppdraget ska listorna fungera som ett stöd för förskollärare och lärare i skolväsendet när de ska välja litteratur för sin undervisning. Listorna ska vara uppdelade utifrån skolform.

I uppdraget ingår att inhämta kunskaper från en fristående referensgrupp med personer med såväl litterär som utbildningspedagogisk kompetens och från Läsrådet.²

Skolverket är samordnande myndighet för uppdraget som ska delredovisas med ett utkast till läslistor 4 juni samt slutredovisas med färdiga läslistor 4 december 2024.³ Uppdraget ska redovisas gemensamt till Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet.

Vid behov kan läslistorna revideras och redovisas årligen med start 2025, senast 16 december, till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet).

2.1 Syfte

Utifrån uppdragets direktiv och med utgångspunkt i den myndighetsövergripande arbetsgruppens undersökande arbete har en syftesbeskrivning formulerats. Eftersom listorna ska vara ett stöd för förskollärare och lärare i skolväsendet behöver verken på läslistorna utgå från undervisningen i förskola och skola. I dialog med Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet har ett

¹ Se Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Statens skolverk (U2023-03701) respektive Statens kulturråd (Ku2023/01126; Ku2023/01200; Ku2023/01296).

² Läsrådet är utsett av regeringen och är ett rådgivande organ under regeringen. De har fokus på läsfrämjande insatser för barn och unga och samlar och sprider det läsfrämjande arbete som sker runt om i landet. Ordförande är Kajsa Ravin, generaldirektör Kulturrådet. Adjungerad ledamot är Joakim Malmström, generaldirektör Skolverket.

³ Se bilaga 2 Beslut KUR Delredovisning uppdrag framtagande av läslistor

övergripande syfte med uppdraget formulerats, vilket är att väcka barns och elevers intresse för litteratur och få fler barn och elever att läsa. Läslistorna ska, utöver att innehålla en varierad repertoar av texter med både historisk betydelse och nutida relevans, upplevas som ett stöd och som en resurs för undervisning av god kvalitet och dessutom bidra till öppna samtal om litteraturundervisning och val av litteratur.

2.2 Bakgrund

Utvecklingen i Sverige har gått mot en försämrad läsförståelse och skillnaderna mellan olika elevgrupper ökar.⁴ Skillnaden mellan svaga och starka läsare på lågstadiet kvarstår också på mellan- och högstadiet (ibid).

Läsintresset och fritidsläsningen har minskat bland unga generellt. Enligt rapporten *Svenskarna och internet* (2023) är det ungdomar på högstadiet som läser allra minst och särskilt gäller det pojkar.⁵ Många elever har dessutom negativa erfarenheter av att läsa fiktion i skolan, vilket kan ha samband med skolans prestations- och bedömningskrav som bidrar till att läsningen av eleverna upplevs som mekanisk.⁶

Statens skolinspektion lyfter i sin senaste granskning av läsundervisning i skolan (2022) att läsningen i grundskolan får mindre utrymme ju äldre eleverna blir och att elever inte får samtala tillräckligt mycket om sin läsning.⁷ Tid för läsning, gemensam läsning av texter och strukturerade samtal om litteratur är också eftersatt på flera förskolor och skolor enligt andra undersökningar.⁸ Skolinspektionens granskning visar också att eleverna i undersökningen föredrar tryckta böcker framför digitala när de läser skönlitteratur.

I dialoger med forskare och lektorer på lärarutbildningarna framkommer att variationen bland lärarstudenter är stor vad gäller det egna läsintresset och tidigare erfarenheter av läsning.⁹ Samtidigt visar många undersökningar hur viktigt det är med läsande förebilder.¹⁰ Det finns ett behov bland vissa lärare i förskola och skola av ökad kunskap om barn- och ungdomslitteratur, högläsning och litteraturundervisning med hög kvalitet och där val av litteratur i undervisningen är en del.

Det saknas även likvärdighet bland förskolor och skolor vad gäller tillgång till varierad skönlitteratur, klassuppsättningar, tillgång till regionsbibliotek eller skolbibliotek och tillgång till utbildad skolbibliotekarie.¹¹

Som läsforskaren Monica Reichenberg påpekar är antalet böcker i hemmet en av de viktigaste variablerna för hur det går för eleven i skolan oavsett social

⁴ Se resultat av PIRLS 2021 och PISA 2022 samt Fälth L. & Hallin A-E, Så löser vi läskrisen på lågstadiet (2023).

⁵ Internetstiftelsen (2023) [Barn och ungas läsning | Svenskarna och internet](#)

⁶ Hedemark (2018); SOU 2021:3 Skolbibliotek för bildning och utbildning; Tegmark m.fl. (2022).

⁷ Skolinspektionen (2022). Läsförämjande arbete i grundskolan med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6. Se även tidigare granskningar om läsning (2012; 2016; 2018).

⁸ Se t.ex. Skolinspektionen (2022) och Alatalo, T., Norling, M. et. al. (2024).

⁹ [Skolverket möter forskare och skolledare för samtal om resultaten av PIRLS 2021 - Skolverket](#)

¹⁰ Se t.ex. Hultgren (2017); Körling (2012); National Literacy Trust (2011);

¹¹ Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3).

bakgrund – och ingen vet egentligen varför.¹² Men alla barn har inte en läsande förälder och här har förskola och skola en oerhört viktig uppgift i att motivera alla barn och unga att läsa.

3. Genomförande

En arbetsgrupp med deltagare från Skolverket och Kulturrådet har tillsatts för uppdraget. Arbetet samordnas mellan de medverkande myndigheterna. Respektive myndighet följer sina interna rutiner för kvalitetssäkring.

3.1 Samverkan och informationsinhämtning

Den myndighetsövergripande arbetsgruppen samordnar det gemensamma arbetet som innefattar att dra upp riktlinjer för arbetet, enas om gemensamma utgångspunkter och uttolkningar, göra avgränsningar och prioriteringar, löpande kvalitetssäkra arbetet samt enas om gemensamma ramar för kommunikation. I det kommande arbetet konstateras även ett behov av uppföljning, särskilt med anledning av möjligheten att revidera läslistorna årligen.

Som en del av förarbetet har arbetsgruppen tagit del av aktuell forskning och annan litteratur inom fältet. Av rapporter med särskild betydelse kan Läsdelegationens betänkande *Barn och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället* (2018) och utredningen *Skolbibliotek för bildning och utbildning* (2021) nämnas. Arbetsgruppen har också påbörjat en nordisk utblick mot motsvarande uppdrag och aktiviteter.

Fristående referensgrupp med sakkunniga

I enlighet med direktiven har en referensgrupp med fristående experter tillsatts (se bilaga 3). En prioritering har varit att få en spridning av expertkunskap inom ett brett område från förskola till gymnasieskola, med litterär och pedagogisk sakkunskap. Arbetsgruppen och referensgruppen träffas regelbundet och samverkar i arbetet med att göra avgränsningar, ta fram kriterier för urval av litteratur och i urvalsprocessen. Arbetet pågår löpande under 2024.

Läsrådet

Föredragning av uppdraget och efterföljande diskussion med Läsrådet har genomförts vid två tillfällen under våren. Medlemmarna i Läsrådet informeras om hur arbetet fortlöper och har möjlighet att komma med synpunkter.

Dialoger med myndigheter och organisationer

¹² Reichenberg, M. (2022, s. 129 f.).

Samtal och samråd förs med representanter för berörda myndigheter, organisationer, delar av målgrupperna och vid behov även aktörer från näringslivet. Samtalen genomförs under vår och tidig höst 2024. Genomförda och planerade samtal inkluderar:

- Läsrådet
- MTM (Myndigheten för tillgängliga medel)
- SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten)
- Svenska barnboksinstitutet
- Regionala nätverksledare för språk-, läs- och skrivutveckling i NCS nätverk¹³
- Skolbiblioteksutvecklare i NCS nätverk
- Svenska förläggareföreningen
- NOFF – Nordiska oberoende förlags förening
- Svenska Tecknare
- Författarförbundet

Slutsatser från de hittills genomförda dialogerna diskuteras under 4. Konsekvenser av uppdraget.

Enkäter till förskollärare och svensklärare

För att omhänderta professionens tankar om vilken litteratur som bör ingå i läslistorna får legitimerade förskollärare och lärare i svenska och svenska som andraspråk möjlighet att under en avgränsad period i maj/juni 2024 skicka in förslag genom att svara på en enkät som Skolverket skickar ut. För att kvalitetssäkra svaren ska underlaget stämmas av mot de svarandes lärarlegitimation. Den fristående referensgruppen ska tillsammans med myndigheternas arbetsgrupp ta enkätsvaren i beaktande i det fortsatta arbetet.

3.2 Vägval gällande avgränsningar, urval och innehåll

För att avgränsa uppdraget togs ett tidigt beslut om att listorna ska innefatta skönlitteratur och inte sakprosa.¹⁴ Av samma anledning har arbetsgruppen beslutat att endast svenska verk eller verk som finns i svensk översättning ska ingå i listorna som publiceras 2025. Ytterligare vägval har varit att ta särskild hänsyn till skrivningarna om litteratur och läsning i ämnena svenska och svenska som andraspråk i kurs- och ämnesplaner. Skönlitteratur kan med fördel även användas i andra skolämnen och är även del av kurs- och ämnesplanerna i engelska, men svenskämnen i grund- och gymnasieskolan samt motsvarande skolformer

¹³ NCS, Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling samt skolbibliotek, arbetar med att stimulera huvudmän, förskolor och skolor att aktivt arbeta med språk-, läs- och skrivutveckling. NCS stödjer nätverk i hela Sverige och ingår i Skolverkets instruktionsenliga uppdrag.

¹⁴ Beslut är i skrivande stund ej taget om hur listorna ska förhålla sig till närliggande genrer som lyrik, drama och grafiska romaner eller om noveller likaväl som romaner ska inkluderas.

tillsammans med skrivningarna om högläsning och textsamtal i förskolans läroplan är en utgångspunkt för uttolkningen av detta uppdrag.

Eftersom listorna ska fungera som stöd för förskollärare och lärare behöver verken fungera väl i ett undervisningssammanhang. Det innebär exempelvis att litteraturen ska kunna väcka barns och elevers intresse för det lästa och användas för att ge elever förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden och för andra.¹⁵

Diskussioner kring urvalskriterier för de verk som ska ingå i listorna är påbörjade och ett första utkast till listor har tagits fram (se 6.1 Urvalskriterier). Kriterierna kan komma att ytterligare justeras under arbetets gång. Utkasten till listor ska betraktas som preliminära förslag (se bilaga 1).

Val av bok

Alla kan enas om att läsa med god läsförståelse är en demokratisk rättighet, att läsförmåga behövs för att klara skolan och att läsning utvecklar språket. Men i en undervisningskontext aktualiseras frågor kring val av litteratur och läsning av en specifik bok. Uppdraget om framtagning av läslistor behöver sättas in i en ämnesdidaktisk kontext och ses i ljuset av diskussioner och forskning om litteraturläsningens legitimeringar, det vill säga olika syften med och motiveringar till att läsa skönlitteratur i skolan. Skönlitteraturens självklara position i utbildningen har förändrats de senaste decennierna och svaret på frågan varför vi ska läsa skönlitteratur påverkas av faktorer som rådande styrdokument, det aktuella forskningsläget och den pedagogiska och mediala debatten.¹⁶ Som flera forskare påpekar inrymmer svenskämnet litteraturundervisning en stor grad av komplexitet eftersom tolkningsmöjligheterna av styrdokumentet ringar in flera skilda syften med att läsa skönlitteratur.¹⁷ Det komplicerar valet av litteratur men även frågor som varför, hur och för vem ska litteraturen läsas. Ska läsning utveckla den personliga och kulturella identiteten, ge inblick i andra världar, främja värdegrunden, ge förtrogenhet med kulturarvet eller fungera som en ingång i ett större tematiskt arbete?

Det finns många olika uppfattningar kring hur bokval ska gå till i skolan. Flera forskare lyfter vikten av att eleverna själva får välja böcker eftersom ett allt för starkt tvång kan ge negativa effekter och minska läsintresset. Andra forskare poängterar att vuxna genom val av litteratur i skolan kan ge eleverna möjlighet att upptäcka litteratur och därmed nya perspektiv som de annars aldrig hade kommit i kontakt med.¹⁸

¹⁵ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla intresse för berättelser, bilder och texter /.../ samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa (Lpfö18). I syftesbeskrivningen för svenskämnet (Lgr22) står det att i mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden. I syftesbeskrivningen för svenskämnet för gymnasieskolan (Gy25) står att undervisningen ska bidra till elevernas bildning. Den ska stimulera elevernas läsintresse /.../ Eleverna ska genom undervisningen stimuleras att läsa ofta och i riklig omfattning

¹⁶ Persson, M. (2007).

¹⁷ Se tex. Borsgård, G.(2021); Molloy, G. (2002); Persson, M. (2007).

¹⁸ Se tex. Dolatkhan, M.(2013) och Rosenblatt, L. (1995).

3.3 Kommunikation

Skolverket och Kulturrådet har gemensamt påbörjat ett kommunikations- och pressarbete i syfte att förklara och tydliggöra uppdraget gentemot förskollärare och lärare, men även för att möta upp intresset från media och skolväsendet. Uppdraget kan också få en del synergieffekter i kombination med andra statliga satsningar på läsning (se 5. Kopplingar till andra uppdrag).

Kanon och läslistor

I den mediala diskussionen särskiljs inte alltid regeringsuppdraget om framtagning av läslistor från uppdraget om en svensk kulturkanon, där det senare är ett brett uppdrag med syfte att göra svensk kultur tillgänglig för fler.¹⁹ För att hantera frågor till myndigheterna i samband med uppdraget om läslistor kommer en *Frågor-och-svar* att tas fram i samarbete med presstjänst på Skolverket och ansvariga för kommunikation på myndigheterna.²⁰

Kommunikation riktad till förskollärare och lärare

Att skapa intresse hos förskollärare och lärare kring läslistor samt förklara på vilket sätt de kan användas i undervisningen ses som centrala delar av kommunikationen. Under våren 2024 läggs ett extra fokus på att kommunicera enkäterna till förskollärare och lärare. Planering för hur de färdiga läslistorerna ska kommuniceras har påbörjats.

Begreppet läslistor

Under samråden har det uppmärksammats att begreppet läslistor kan användas på olika sätt. Läslistor kan även vara benämning för en metod för att intensivträna avkodningsförmågan.²¹ Denna innebörd börjar få ökad spridning och användning, vilket arbetsgruppen behöver ha i åtanke vid kommunikation kring uppdraget.²²

4. Konsekvenser av uppdraget

Inför uppdraget om framtagning av läslistor har en konsekvensanalys genomförts i syfte att få syn på eventuella utmaningar och risker relaterade till utformning och genomförande. Förarbetet har skett genom litteratur- och artikelstudier (se

¹⁹ Se En svensk kulturkanon, Dir. 2023: 180. Enligt direktiven ska en kommitté ska ansvara för att ta fram en svensk kulturkanon där litteratur kan ingå som ett av flera områden. Utgångspunkten är att kulturkanon ska innehålla verk som haft betydelse över tid.

²⁰ Skillnaden mellan kanonuppdraget och uppdraget om läslistor har diskuterats bland annat i en webbartikel av Skolverkets tidigare generaldirektör Peter Fredriksson och Kulturrådets generaldirektör Kajsa Ravin (12 jan. 2024). [Läslistor till skolan är inte detsamma som en svensk kulturkanon \(kulturradet.se\)](#). Enligt direktiven till uppdraget med att ta fram en svensk kulturkanon ska kommittén som ansvarar för detta uppdrag ”ha en dialog med Statens skolverk och Statens kulturråd som fått i uppdrag att ta fram läslistor till skolan” (En svensk kulturkanon Dir. 2023: 180, s.5).

²¹ SPSM [Inspiration - Automatiserad avkodning och läsflyt - Hitta läromedel \(spsm.se\)](#)

²² Se t.ex. [Läslistor - risker, möjligheter och alternativ — språkforskning.se \(sprakforskning.se\)](#) och [Läsprojekt med Sara Bruun | Liber](#)

referenslista) och samråd har påbörjats med relevanta organisationer och myndigheter. Resultatet av hittills genomförda samråd är inkluderade i analysen.

Nedan redogörs för de konsekvenser av uppdraget som har identifierats så här långt i arbetet. Dessa berör lärare i skolväsendet, barn och elever, skolbibliotekarier och förlag.

4.1 Konsekvenser för förskollärare och lärare

Ovana läsare och motivation

En faktor som kan ha positiv inverkan på elevers motivation till att läsa är tillgången till ett varierat utbud av litteratur i skolan.²³ Litteraturutredningen ”Läsandets kultur” betonar att läsning i sig har ett värde, men att bokvalet också har stor betydelse.²⁴ Utredningen lyfter att man för att få en mer avancerad läsförståelse måste läsa texter som är komplicerade och man måste även kunna läsa koncentrerat i längre perioder. I bland annat PISA-undersökningarna framgår också att de elever som tycker om att läsa läser mer och de läser även bättre.

Läslistorna kan fylla en funktion i att lyfta fram ett varierat utbud av litteratur på olika nivåer vad gäller språk, gestaltning och teman. De kan också bidra till samtal som ökar lärares och förskollärares kunskap om vikten av medvetna val av litteratur och listorna kan också underlätta dessa val. Listorna kan även sätta läsningen på agendan genom att uppmärksamma huvudmän och rektorer på betydelsen av ett rikt litteraturutbud.

Lättläst

Enligt Svenska barnboksinstitutets bokprovning, som är en översikt över samtliga barn- och ungdomsböcker som utkommit under ett år, har utgivningen av lättlästa böcker ökat kraftigt de senaste 15 åren. Pisa-rapporten 2013 ställde barns läsning i fokus vilket avspeglas i utgivningen bland annat genom satsningar på börja-läsa-böcker och lättlästa böcker (SBI 2017, s 16).²⁵ Utifrån argumentet att det är en demokratisk rättighet för alla människor att bli läskunniga är det lätt att förstå varför. För vissa elevgrupper är lättläst också en nödvändighet för att utveckla läsförståelse, exempelvis elever som är nya i svenska språket eller elever med dyslexi.

Likväl om lättläst används allt för generellt finns risk för att böcker med ett (allt för) enkelt språk och enkel handling inte utmanar barns och elevers läsförståelse och att motivationen för läsningen minskar.²⁶ Nordenstam & Olin Scheller (2018) påpekar att det har skett en förflyttning kring texttypens status och popularitet ”från en texttyp för unga med diagnostiserade lässvårigheter till litteratur avsedd för många, från placering på specialhyllor till frontade på skolor och bibliotek,

²³ Se t.ex. Bright, R., & Loman, M. (2020); Cambria, J., & Guthrie, J. T. (2010).

²⁴ SOU 2012:31

²⁵ SBIs bokprovning 2024 visar att en fjärdedel av alla nytvågna böcker för mellanåldern och högstadiet består av lättläst.

²⁶ Se t.ex. Johansson (2017).

och från lågstatus till 'mainstream' där många väletablerade författare numera skriver lättläst".²⁷ De menar också att lättläst i liten utsträckning används i skolorna i övriga Norden och att Sverige i det avseendet sticker ut.

I det fortsatta arbetet med urval till läslistorna behöver dessa bakgrundsfaktorer tas i beaktande. Listorna behöver erbjuda skönlitteratur på olika nivåer och med olika svårighetsgrad för att möta elevers olika förmågor och behov. Litteraturen behöver också ha ett språk och ett innehåll som kan utveckla intresse för skönlitteratur.

Nya världar, ord och innehåll

Precis som det finns risker med att låta eleverna läsa allt för enkel litteratur som inte utmanar och utvecklar läsningen så finns det risker med att låta elever läsa litteratur där språk och innehåll är alltför okänt och utmanande, tex. vid läsning av äldre litteratur. Om eleverna inte förstår och inte kan ta sig in i texten kommer de troligen att stöta ifrån sig den – om de inte får stöd genom undervisningen för att ta sig in i textvärldarna.

Forskare inom det litteraturdidaktiska fältet är eniga om hur viktig den litterära tolkningskompetensen är för att en text ska kunna användas för självreflektion eller omvärldsorientering, men även för lusten att läsa. En elev som saknar grundläggande tolkningskompetens upplever exempelvis äldre litterära texter som förbryllande och läsningen blir frustrerande.²⁸ Att undanröja detta hinder och förbättra kompetensen, särskilt hos de minst erfarna läsarna, utgör därför en väsentlig del av litteraturundervisningen.

En konsekvens av att ta fram läslistor är därför att Skolverket även behöver lyfta fram pedagogiska och didaktiska kvalitativa aspekter av litteraturundervisningen, tid för läsning i undervisningen och vikten av medvetna val av litteratur.

Stöd eller implicit styrning – vem vet bäst vad barn och elever ska läsa?

På många förskolor och skolor finns en form av inofficiell kanon, det vill säga böcker som ofta används i undervisningen. Dessa kan vara av god kvalitet och utvalda med omsorg. Men faktorer som brist på fysiska böcker eller avsaknad av kunskap om exempelvis ny litteratur kan också påverka vilka böcker som barn och elever får ta del av. Det saknas likvärdighet i landet vad gäller inköp av skönlitteratur, tillgång till skolbibliotek och utbildade skolbibliotekarier. Den egna erfarenheten av läsning varierar också bland personal i förskola och skola och med den även förmågan att vara en läsande förebild och att välja litteratur för olika syften.²⁹ Tiden som läggs i skolan på läsning och samtal om det lästa har som tidigare konstaterats dessutom minskat över åren. Läslistor kan ses som ett av flera verktyg i att öka likvärdigheten vad gäller kunskap om litteraturval och vikten av ett brett litteraturutbud.

²⁷ A. Nordenstam & C. Olin-Scheller (2018). Lättläst – en demokratifråga, s.47.

²⁸ Se tex. McCormick, K. (1994) och Rosenblatt (1995).

²⁹ Se t.ex. Skolinspektionen (2022) och Alatalo, T., Norling, M. et. al. (2024).

Det övergripande syftet med listorna är att få fler barn och unga att bli läsare. Det finns dock en risk att läslistorna upplevs som att myndigheterna inte har tilltro till förskollärares och svensklärares förmåga att själva välja den litteratur som fungerar bäst med de barn och elever de undervisar.³⁰ Vi ser vikten av att tydligt kommunicera till målgrupperna att listorna är frivilliga och att de är avsedda att fungera som ett stöd för undervisning. Vi behöver dessutom ta tillvara lärares och förskollärares erfarenheter av vad som fungerar bäst i undervisningen (se 3.3 Kommunikation om enkäter till förskollärare och lärare).

Möjlighet till kompetensutveckling

Skolverket kommer också att erbjuda didaktiskt inriktad kompetensutveckling i form av läsinternat med början 2025. Kompetensutvecklingen riktas under 2025 till lärare i svenskämnen på mellan- och högstadiet med motiveringen att det är i åldern 10–15 som läslusten och fritidsläsningen märkbart minskar bland elever. Läsiinternaten är två dagars kompetensutveckling med praktiska metoder, erfarenhetsutbyte och inspiration för att arbeta med läsning av skönlitteratur.³¹

4.2 Konsekvenser för elever

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska barnets bästa beaktas i första hand vid alla beslut som rör barn (artikel 3).

Utbildningen ska utformas med hänsyn till barnens och elevernas olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.³² Som Läsidelegationen påpekar i rapporten *Barn och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället* innebär detta att olika elever behöver olika former av insatser när det exempelvis gäller området läsning.³³ Elever med läs- och skrivsvårigheter, elever som kan läsa utan problem men inte tycker om det och elever som är läsvana behöver olika typer av undervisningsinsatser och olika typer av böcker att läsa. Elevgrupper som till exempel elever med ett annat förstaspråk än svenska och elever som tillhör de nationella minoriteterna behöver också beaktas i framtagning av läslistorna.

Utredningen *Skolbibliotek för bildning och utbildning* (2021) lyfter vikten av ett mer medvetet arbete med urvalet av litteratur på skolorna och betydelsen av att barn och unga får tillgång till ett brett utbud av litteratur som ger dem möjlighet att utforska väsentliga aspekter av självbilden. Även tillgång till böcker på de

³⁰ Se tex. Läckberg mfl. (Expressen, 221108), [FÖRFATTARUPPROP: En statlig kanon hör inte hemma i en demokrati \(expressen.se\)](#); Hellström, M. (DN, 240316), [Martin Hellström: Det går fort att genomföra en kulturkanon - DN.se](#)

³¹ Enligt regleringsbrevet för 2023 ska Skolverket erbjuda fortbildning för lärare i skolväsendet för att dessa ska stärka sin kompetens inom ämnesdidaktik, ledarskap och konflikthantering i klassrummet. Fortbildningen bör bl.a. fokusera på praktisk metodik. Läsiinternaten ingår i uppdraget under 2025.

³² 1 1 kap. skollagen (2010:800).

³³ Läsidelegationens betänkande från 2018 *Barn och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*.

språk som eleverna talar i hemmet eller ett tidigare hemland nämns som betydelsefulla för självbilden.

Uppdraget bedöms främst få positiva effekter för barnets bästa avseende utbildning, fritid och rätten till identitet. Läslistorna kan innehålla skönlitteratur som stödjer barnen i att forma och omforma sin identitet. Uppdraget bedöms också få positiva konsekvenser för barnen eftersom listorna tillsammans med möjligheten till inköp av böcker och kompetensutveckling kan öka kvaliteten på litteraturundervisning och utveckla barns och elevers läsintresse.

Om läslistorna ska få positiva effekter för alla barn och elever behöver de inkludera böcker som möter barns olika behov och intresse. Tillgång till talböcker för barn och elever med funktionsnedsättning behöver finnas. Andra relevanta aspekter är innehåll och språklig nivå anpassad till olika barns och elevers behov. Arbetsgruppen vill här särskilt lyfta anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Läslistorna ska delas in efter skolform och eleverna i anpassad skola har varierande behov som även inkluderar exempelvis läsning av taktila böcker. Det är inte självklart hur dessa behov ska adresseras i relation till läslistor.

Samråd genomförs med MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, för att samla in synpunkter kring tillgänglighet men också för att säkerställa processer så att den litteratur som finns på läslistorna i så hög grad som möjligt finns tillgänglig i nationella tjänsten Legimus, Myndigheten för tillgängliga mediers bibliotek och resurs för talböcker, punktskriftsböcker, e-textböcker och andra tillgängliga media.

Flickors och pojkars läsning

Pojkar har som grupp sämre läsförståelse än jämnåriga flickor, något som bekräftats av internationella studier som exempelvis PIRLS. Pojkars läsintresse är också lägre än flickors, vilket ytterligare försvagar deras möjlighet att utveckla läsningen.³⁴ Läsförståelse och läsintresse får även betydelse för skolprestationerna i övrigt eftersom läsförmågan är betydelsefull för hur väl eleverna lyckas nå målen med utbildningen och deras möjligheter att lyckas med fortsatta studier.

I det fortsatta arbetet behöver vi titta på eventuella skillnader i pojkars och flickors läsintressen så att läslistorna kan fungera på ett brett och inkluderande sätt.

4.3 Konsekvenser för skolbibliotekarier

I regeringens utredning *Skolbibliotek för bildning och utbildning* skrivs arbete med läsning och litteratur fram som en av skolbibliotekets kärnverksamheter, och skolbiblioteket lyfts fram som en läsfrämjande verksamhet.³⁵ Skolbibliotekets betydelse för elevers läsmotivation framhålls tydligt och det beskrivs som ”väsentligt att elever själva väljer att läsa och inte bara läser när lärare kräver

³⁴ Skolverket (2023). PIRLS står för Progress in International Reading Literacy Study.

³⁵ SOU 2021:3

det”.³⁶ Utredningen lyfter även relationen mellan elevers intresse för läsning och ett tilltalande bestånd av litteratur på skolan. Det fria läsandet uppmuntras dessutom genom exponering av en variation av böcker.

Målgruppen skolbibliotekarier är heterogen vad gäller utbildningsbakgrund och även utformning och omfattning av uppdraget. I utbildningen biblioteks- och informationsvetenskap är inte barn- och ungdomslitteratur obligatorisk. Bland skolbibliotekarier finns också en konstaterad efterfrågan på lärande exempel och arbetsmetoder för läsfrämjande verksamhet.³⁷ Skolbibliotekets verksamhet och en utbildad skolbibliotekarie kan göra skillnad för elevers läsintresse, men eftersom yrkeskategorin är så heterogen ser vi att läslistor kan vara ett stöd för inköp till skolbiblioteket för delar av målgruppen. Av samma anledning kan det finnas behov av kompetensutveckling i läsfrämjande arbete. I det fortsatta arbetet ingår samråd med skolbibliotekarier för att få mer kunskap om behoven av stöd samt insamling av skolbibliotekariers förslag på litteratur till listorna.

4.4 Konsekvenser för förlag

I konsekvensanalysen har några aspekter av uppdraget ringats in som troliga konsekvenser för bokförlagen. Dessa handlar om risker för låg kvalitet, svårigheter för i synnerhet mindre förlag och böckernas tillgänglighet.

Risk för låg kvalitet i översättningar och lärarhandledningar

Om det är mer än 70 år sedan upphovspersonen har avlidit är litterära verk fria att använda. Det finns en risk att förlag väljer att trycka upp billigare äldre upplagor med daterade översättningar av klassiker av ekonomiska skäl, även om upplagor med nyöversättningar finns tillgängliga.

En ny marknad för lärarhandledningar och kompetensutveckling öppnas upp genom läslistorna. Om handledningar tas fram allt för hastigt i samband med att listorna publiceras ser vi en risk för lägre kvalitet utifrån ett undervisningsperspektiv.

Tillgänglighet och utmaningar för förlag

För att läslistorna ska tas tillvara i sitt syfte i att vara ett stöd för förskollärare och lärare så måste litteraturen på listorna finnas tillgängliga för inköp. Om böckerna inte är åtkomliga kommer läslistorna snabbt att förlora aktualitet och relevans för målgrupperna. Genom samråd har det framkommit att frågan om tillgänglighet är komplex och en utmaning.

Bokmarknaden förändras snabbt och böcker kan gå ur tryck eller tillfälligt vara slut. Om böcker ska tryckas upp i stor kvantitet behöver de lagerhållas och

³⁶ *ibid*, s. 122

³⁷ Se *tex*, Hanell, F. (2022). *Att ta plats och göra skillnad* [Elektronisk resurs] skolbibliotekariepraktiker i framgångsrika verksamheter. *Nordic Journal of Library and Information Studies*. (3:2, 59–64). Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-118112>; Skolverket Dnr 2023:784. Beskrivning av insatsen Stärkta skolbibliotek; Heimer, M. & Staub Halling, M. (2022). *Mot samma mål: skolbibliotek i undervisningen*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur;

förlagen har olika kapacitet för detta.³⁸ Det finns dessutom en risk för snedvriden konkurrenssituation om ett eller flera förlag är överrepresenterade på listorna.

Frågan om tillgänglighet ligger utanför direktiven för uppdraget om framtagning av läslistor. I urvalskriterierna för listorna har det inte varit möjligt för arbetsgruppen att beakta i vilken utsträckning litteraturen är eller kommer att vara tillgänglig för målgrupperna. En utredning kring litteraturens tillgänglighet och förlagens kapacitet är inte möjlig att genomföra inom ramarna för detta uppdrag.

Den myndighetsövergripande arbetsgruppen har dock konstaterat att det finns exempel på tidigare statliga satsningar på utgivning av skönlitteratur. Ett exempel är *En bok för alla* som mellan 1976 – 2007 fick statsstöd för att ge ut kvalitetsböcker till ett lågt pris.³⁹ Ett annat exempel är *Alla tiders klassiker* med syftet att erbjuda klassisk litteratur till skolorna till låga priser.⁴⁰

5. Kopplingar till andra uppdrag och aktiviteter

Uppdraget om framtagande av läslistor kan få synergieffekter utifrån dess kopplingar till andra uppdrag som innefattar litteratur och läsning. Enligt kommunikationsplanen ska läslistor presenteras i ett sammanhang tillsammans med annat statligt stöd för litteraturundervisning. Här redovisas några av dessa.

Statsbidrag för inköp av litteratur

Bidraget ska användas till kostnader för inköp av tryckta skönlitterära och facklitterära böcker. Ansökningstid är i september.⁴¹

Läsinternat: fortbildning inom ämnesdidaktik

Skolverket erbjuder kompetensutveckling med koppling till läslistor under 2025, s.k. läsinternat (se 4.1 Konsekvenser för förskollärare och lärare: Möjlighet till kompetensutveckling).

³⁸ Under samråd har även en eventuell ekonomisk risk för förlagen lyfts. Om förlagen försöker tillgodose en eventuell efterfrågan på den litteratur som finns på läslistor i förväg kan de riskera att stå med en lagerhållning med stora kvantiteter eftersom det inte går att förutse om och hur läslistor kommer att påverka försäljningen.

³⁹ Litteraturutredningen, som arbetade mellan 1968 och 1974, såg som ett av sina huvudmål att skapa bättre möjligheter för flera människor att läsa god litteratur, och föreslog därför statligt stöd till ett massmarknadsförlag, som skulle ge ut prisbillig kvalitetslitteratur. Regeringen vände sig till Stiftelsen Litteraturfrämjandet med en förfrågan om man där var villig att åta sig uppdraget. Litteraturfrämjandet startade *En bok för alla*. När Litteraturfrämjandet lades ner bildades *En bok för alla AB*. Bolaget är ett ideellt aktiebolag och drivs utan vinstutdelning. Eventuella överskott ska användas för att hålla bokpriset så lågt som möjligt och för läsfrämjande åtgärder. Kulturrådet tillstyrkte ett godkännande av bolagsordningen och ett överflyttande av statens avtal till *En bok för alla AB*. *En bok för alla* är idag är ett icke-vinstdrivande aktiebolag som även ut lärarhandledningar. [Historik - En Bok För Alla \(enbokforalla.se\)](https://www.enbokforalla.se)

⁴⁰ Mellan 1985 och 1995 gavs det ut hundra titlar i en klassikerserie för skolan. Syftet var att skolorna skulle erbjudas att köpa klassisk litteratur till låga priser. Tio år senare fick Kulturrådet ett regeringsuppdrag att ta fram en kompletterande del till serien *Alla tiders klassiker*. De nya titlarna skulle på ett bättre sätt spegla hela världens litteratur. [Hela listan med Alla tiders klassiker komplett - Kulturrådet \(cision.com\)](https://www.kulturradet.se/alla-tiders-klassiker-komplett)

⁴¹ [Statsbidrag för inköp av litteratur 2024 - Skolverket](https://www.skolverket.se/ansokning-och-bidrag/ansokning-och-bidrag-2024)

Insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling

Skolverket erbjuder artiklar och moduler om litteraturdidaktik och läsfrämjande som kan användas för kompetensutveckling i kombination med läslistor.

Högläsning och samtal om text i förskolan – stärkta formuleringar

Skolverket föreslår ändringar i läroplanen för att stärka formuleringarna om högläsning i förskolan. Förslaget har varit på remiss och ska regeringsredovisas 4 juni.⁴² Om ändringarna beslutas kan uppdraget om läslistor och implementeringen av de nya skrivningarna gynna varandra.

Lärverktyg i skolväsendet

Rekommendationer om val och användning av lärverktyg i skolväsendet tas fram av Skolverket och redovisas i januari 2025. Tryckta böcker ingår i lärverktygen.

6. Preliminära resultat

Enligt uppdraget så ska uppdelning i olika stadier synas i listorna, klassiker och nyare litteratur ska ingå och svensk samt internationell litteratur ska finnas med. Män såväl som kvinnor bör finnas med bland författarna.⁴³ Framtagning av läslistor är under arbete och resultatet ska därför betraktas som preliminärt. Arbetet med listorna har hittills handlat om att i samråd med den fristående referensgruppen:

- välja inriktning och ta beslut om vilken skönlitteratur som listorna ska innehålla, till exempel vilka genrer (romaner, lyrik etc.),
- göra avgränsningar kring antal verk och fördelningen av klassiker och nyare litteratur,
- göra litteratursökning och samråd,
- göra riskbedömning.

Ett arbete med urval till läslistorna är påbörjat (se bilaga 1). Urvalskriterierna kommer att utvecklas och utkasten till läslistor kommer att förändras i det kommande arbetet. Det fortsatta arbetet inkluderar:

- Urval
- Syntetisera och sammanställa resultat

⁴² Regeringen gav i ändring av 2023 års regleringsbrev (U2023/02765) Skolverket i uppdrag att föreslå ändringar i förskolans läroplan (SKOLF5 2018:50) som innebär att det inte ska finnas krav på att använda av digitala lärverktyg. Skolverket gör i samband med uppdraget även en översyn av formuleringar om läsning.

⁴³ Tillägg från arbetsgruppen. Den danska litteraturkanon för grund- och gymnasieskolan som infördes 2004 och omfattade 14 författare varav 13 män och 1 kvinna. Urvalet har medfört stark kritik, se tex. [Ilska mot Danmarks litteraturkanon: "13 män och Karen Blixen" | SVT Nyheter](#). Ytterligare en kvinnlig författare har sedan dess lagts till listan.

- Sammanställning av färdiga listor

6.1 Urvalskriterier

För att kunna sammanställa läslistor behövs kriterier för urval. I arbetet med att formulera dessa kriterier aktualiseras frågan om varför barn och ungdomar ska läsa skönlitteratur, det vill säga vilket som är syftet med läsningen i förskola och skola.

I arbetet med att ta fram urvalskriterier har vi bland annat utgått från Kulturrådets kriterier för Alma-priset och från utgångspunkterna för urvalet till barn- och ungdomsbokkatalogen.⁴⁴ Vi har dessutom tagit hänsyn till formuleringar om läsning och litteraturundervisning i kurs- och ämnesplaner för svenska och svenska som andraspråk samt skrivningar om högläsning och litteratur i förskolans läroplan. Den fristående referensgruppen har också bidragit med förslag till urvalskriterier och kommit med synpunkter.

Urvalskriterierna kan ytterligare justeras men ett preliminärt förslag är att litteraturen på listan ska uppfylla några av nedan kriterier. Litteraturen ska:

- bidra till att öka barn och elevers intresse för läsning av skönlitteratur
- engagera, beröra, väcka nyfikenhet eller vidga medvetenhet hos barn och elever
- bidra till att barn och elever kan använda skönlitteratur som en källa till kunskap, självinsikt och glädje
- bidra till att barn och elever utvecklar sitt språk
- bidra till att barn och elever utvecklar den egna identiteten samt sin förståelse för andra och för omvärlden
- gestalta (tillvarons) komplexitet i text och/eller bild
- bidra till fördjupande litteraturundervisning
- bidra till bildning exempelvis genom sin litteraturhistoriska betydelse

6.2 Läslistor

Utkastet till läslistor (se bilaga 1) är ett exempel på hur delar av läslistorna kan komma att se ut. Utkastet är baserat på de förslag som har skickats in till Skolverket genom en enkät i maj 2024. De verk som ingår i exemplen på läslistor är preliminära. De slutgiltiga läslistorna kommer att se annorlunda ut och bland annat innehålla fler verk. Den litteratur som finns med i de slutgiltiga läslistorna kommer att stämmas av mot de urvalskriterier som Skolverket och Kulturrådet

⁴⁴ Kulturrådet ger årligen ut barn- och ungdomsbokkatalogen med boktips utifrån årets bokutgivning till barn och unga. Böckerna i katalogen är utvalda av experter inom barn- och ungdomslitteratur. <https://www.kulturradet.se/i-fokus/barn-och-unga/barn--och-ungdomsbokskatalogen/>

har beslutat. I urvalsarbetet kommer myndigheterna att samverka med den fristående referensgruppen som har tillsatts i samband med uppdraget.

7. Slutsatser och kommentarer

Genom den konsekvensanalys som har genomförts och genom samråd med myndigheter och organisationer har den myndighetsövergripande arbetsgruppen identifierat några utmaningar i relation till uppdraget om framtagande av läslistor.

En utmaning är om den litteratur som kommer med på listorna även kommer att finnas tillgänglig för inköp. Ett annat exempel är risken för låg kvalitet på klassiker samt eventuella handledningar som kommer att tas fram av kommersiella företag och förlag.

En ytterligare utmaning är hur listorna tas emot av målgrupperna och om de kommer att upplevas som ett stöd för undervisning. Kriterierna för urval och hur listorna kommuniceras har därför stor betydelse. Det är således också av vikt att tydligt kommunicera att listorna är frivilliga att använda. Att förskollärare och svensklärare samt skolbibliotekarier ska få lämna förslag till listorna ser vi som en viktig del av arbetet.

Listorna kan revideras årligen och det blir därför viktigt att följa upp hur de tas emot och används av målgrupperna. En uppföljning bör också undersöka läslistornas effekt på det övergripande syftet som är att i förlängningen öka barns och elevers läsintresse och få fler barn och elever att läsa.

För att barn och unga ska bli läsare behövs ett brett utbud av böcker – men även en medveten litteraturundervisning och högläsning. Det behövs också tid för läsning och samtal om det lästa. Regeringen gör flera satsningar på barns och ungas läsning. Uppdraget om att ta fram läslistor bör betraktas i ett sammanhang med övriga satsningar som exempelvis lagrådsremissen om bemannade skolbibliotek, statsbidrag för inköp av litteratur och möjligheter till kompetensutveckling för förskollärare och lärare.

Skolverket har för år 2025 tilldelats medel för kompetensutveckling i ämnesdidaktik och kan inom ramen för detta uppdrag erbjuda kompetensutveckling med koppling till läslistorna. Dessa s.k. läsinternat kommer under 2025 att erbjudas lärare i svenskämnen på mellan- och högstadiet. Kompetensutvecklingen ska bland annat lyfta kvalitativa aspekter och undervisningsmetoder som är avgörande för att stärka elevers läsintresse.

En del av att skapa läsintresse är att barn och elever får läsa meningsfulla texter som ger dem nya insikter om den värld de lever i. Om barn och unga ska få motivation till att läsa behöver lärare i skolväsendet välja texter som fungerar bra i undervisningen och som väcker barn och elevers läsintresse. Här kan läslistor

med förslag på böcker vara ett stöd. Som forskaren och författaren Aidan Chambers (2014, s. 11) säger:

Innan vi kan prata om en bok måste vi ha läst den; innan vi har läst en bok måste vi välja en bok att läsa. Och eftersom boken vi väljer är själva förutsättningarna för vårt samtal [...] så är själva valet av bok en ytterst viktig uppgift.

Referenser

- Alatalo, T., Noling, M. et. al. (2024). Read-aloud and writing practices in Nordic preschools. *SCANDINAVIAN JOURNAL OF EDUCATIONAL RESEARCH* 2024, VOL. 68, NO. 3, 588–603 <https://doi.org/10.1080/00313831.2023.2175243>
- Borsgård, G. (2021). Litteraturens mått: politiska implikationer av litteraturundervisning som demokrati- och värdegrundsarbete. Diss. Umeå: Umeå universitet, 2021. Umeå.
- Bright, R. & Loman, M. (2020). Do Books Make a Difference? The Effects of a Book Buying Grant and Teacher Professional Learning on Intrinsic Motivation for Reading in a Middle School. *Language & Literacy: A Canadian Educational E-Journal*, 22(2), 18–42. <https://doi-org.proxy.mau.se/10.20360/langandlit29403>
- Cambria, J., & Guthrie, J. T. (2010). Motivating and engaging students in reading. *New England Reading Association Journal*, 46(1), 16–29.
- Chambers, A. (2014). *Böcker inom och omkring oss*. ([Ny utg.]). Stockholm: Gilla böcker.
- Dolatkhah, M. (2013). Skolbibliotek och läsfrämjande: Tre problemområden. I: Limberg L. & Hampson Lundh, A. (red.), *Skolbibliotekets roller i förändrade landskap: En forskningsantologi*. Lund: BTJ Förlag, s. 111–141.
- Fälth, L. och Hallin, A E (2023). Så löser vi läskrisen på lågstadiet. Näringslivets skolforum, Stockholm.
- Hanell, F. (2022). *Att ta plats och göra skillnad [Elektronisk resurs] skolbibliotekariepraktiker i framgångsrika verksamheter*. *Nordic Journal of Library and Information Studies*. (3:2, 59-64). Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-118112>
- Hedemark, Å. (2018). *Barn berättar: en studie av 10-åringars syn på läsning och bibliotek*. Stockholm: Svensk biblioteksforening.
- Heimer, M. & Staub Halling, M. (2022). *Mot samma mål: skolbibliotek i undervisningen*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

- Internetstiftelsen (2022). Svenskarna och internet. En årlig studie av svenska folkets internetvanor. [internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2022.pdf](https://www.internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2022.pdf) (svenskarnaochinternet.se)
- Johansson, M. (2017): En litteraturundervisning som utmanar. I Berg, E. Nestlog och Larsson, N. red: *Svenska – ett kritiskt ämne*. Svenskläraryrskriften 2016, Svenskläraryrskriften 239, s 66–76. Natur & Kultur: Stockholm.
- Körling, A. (2012). *Den meningsfulla högläsningen*. Stockholm, Natur & Kultur.
- Loh, C. E., Gan, S., & Mounsey, S. (2022). What do children want to read? A case study of how one primary school library supported reading for pleasure. *Journal of Library Administration*, 62(7), 931–945. <https://doi.org/10.1080/01930826.2022.2117955>
- McCormick, K. (1994). *The culture of reading and the teaching of English*. Manchester: Manchester Univ. Press.
- Molloy, G. (2003). *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*. Lund: Studentlitteratur
- National Literacy Trust (2011). *Boys' reading commission: The report of the all-party parliamentary literacy group commission*. National Literacy Trust Research. Tillgänglig via [www.literacytrust.org.uk/assets/0001/4056/Boys Commission Report.pdf](http://www.literacytrust.org.uk/assets/0001/4056/Boys_Commission_Report.pdf)
- Molloy, G. (2002). *Läraren, litteraturen, eleven: en studie om läsning av skönlitteratur på högstadiet*. Stockholm: Lärarhögsk.
- Nordenstam & C. Olin-Scheller (2018). *Lättläst – en demokratifråga*. I: *Utbildning & Demokrati* 2018, vol 27, nr 3, 35–52. [anna-nordenstam-och-christina-olin-scheller---lattlast---en-demokratifraga.pdf](https://www.oru.se/utbildning-och-demokrati/2018/03/anna-nordenstam-och-christina-olin-scheller---lattlast---en-demokratifraga.pdf) (oru.se)
- Persson, M. (2007). *Varför läsa litteratur?: om litteraturundervisningen efter den kulturella vändningen*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Persson, M. (2012). *Den goda boken: samtida föreställningar om litteratur och läsning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur
- PIRLS 2021 [Elektronisk resurs]. (2023). Skolverket. PIRLS 2021 – Läsformågan hos svenska elever i åk 4 i ett internationellt perspektiv (skolverket.se)
- Reichenberg, M. (2022). I: Körling, A. (2022). *Väck läslusten i skolan!*. Stockholm: En bok för alla.
- Rosenblatt, L.M. (1995). *Literature as exploration*. (5. ed.) New York: Modern Language Association of America.
- SBI, Svenska barnboksinstitutet, Bokprovning (2017; 2024) *Bokprovning-2024.pdf* (barnboksinstitutet.se)
- Shenton, A. K. (2007). Attitudes to books and school libraries among teenagers in an English high school. *New Review of Children's Literature and Librarianship*, vol. 13, no. 1, s. 31–57.

- SOU 2012:65. Läsandet kultur. Slutbetänkande av Litteraturutredningen. Stockholm 2012. Läsandets kultur (regeringen.se)
- SOU 2021:3. Skolbibliotek för bildning och utbildning. Delbetänkande av Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel. Stockholm 2021. Skolbibliotek för bildning och utbildning, SOU 2021:3 (regeringen.se)
- Skolinspektionen (2022). Läsförbättrande arbete i grundskolan med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6. Tematisk kvalitetsgranskning 2022 Diarienumr.: 2020:8002.
- Skolverket. Beskrivning av insatsen Stärkta skolbibliotek. Dnr 2023:784.
- Tegmark, M., Alatalo, T., Vinterek, M. & Winberg, M. (2022). What Motivates Students to Read at School?: Student Views on Reading Practices in Middle and Lower-Secondary School. *Journal of research in reading* (Print), 45(1), 100–118

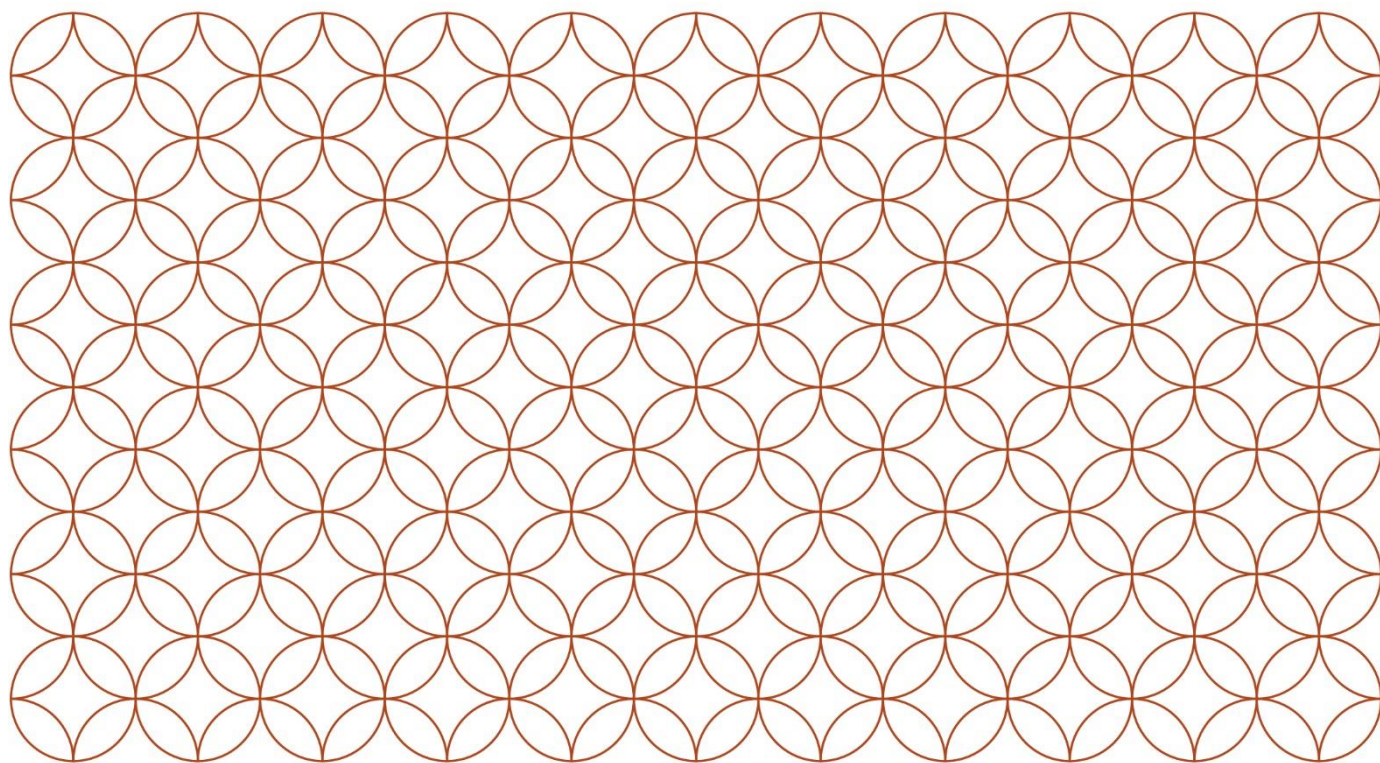
Bilagor

Bilaga 1 Utkast till läslistor

Bilaga 2 Beslut Kulturrådet delredovisning

Bilaga 3 Fristående referensgrupp läslistor

Klicka här för att skriva baksidestext.

Skolverket

www.skolverket.se